

Joan Teixidor

1913-1992

No visqueu més en fragments

 Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura

 Museu d'Història
de Catalunya

 Ajuntament d'Olot
Institut de Cultura de la Ciutat d'Olot

Museu d'Història de Catalunya

Del 13 de setembre al 24 de novembre de 2013

Barcelona

Museu de la Garrotxa

Del 24 de gener al 30 de març de 2014

Olot

Joan Teixidor (1913-1992): No visqueu més en fragments

- L'exposició es celebra en el marc del centenari del naixement de Joan Teixidor. La mostra fa un repàs exhaustiu de la seva obra i trajectòria vital.
- És la primera vegada que es dedica una exposició a aquest autor. Nascut a Olot, Joan Teixidor va ser poeta, editor, articulista, crític d'art i es va implicar activament en la modernització cultural del país durant la postguerra.
- La mostra es podrà veure a Barcelona al Museu d'Història de Catalunya i a Olot al Museu de la Garrotxa.
- L'exposició es completarà amb una jornada Teixidor el dia 7 de novembre al Museu d'Història de Catalunya.

INTRODUCCIÓ

«Joan Teixidor (1913-1992): No visqueu més en fragments» és una iniciativa de la Institució de les Lletres Catalanes del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i l'Institut de Cultura de la Ciutat d'Olot, que es podrà visitar al Museu d'Història de Catalunya del 13 de setembre al 24 de novembre de 2013. Posteriorment es podrà veure al Museu de la Garrotxa entre el 24 de gener i el 30 de març de 2014.

L'exposició està comissariada per D. Sam Abrams, poeta, assagista, traductor i crític literari. Profund coneixedor de l'obra de Joan Teixidor, D. Sam Abrams va començar l'estudi de l'obra de l'autor el 1984, i ha realitzat des de llavors una tasca d'investigació i de divulgació de l'obra. Actualment està a punt de publicar l'edició definitiva de l'obra poètica de Joan Teixidor.

Aquest 2013 es commemoren els 100 anys del naixement de l'autor, que pertany a la mateixa generació d'altres poetes destacats com Salvador Espriu o Bartomeu Rosselló-Pòrcel. L'exposició que presentem és un dels principals eixos del centenari.

Dintre del marc de les commemoracions del centenari, el Departament de Cultura i la Institució de les Lletres Catalanes han impulsat i realitzat activitats amb la voluntat de reforçar i donar a conèixer els autors de la nostra literatura. Les exposicions literàries són un exercici de divulgació i difusió per poder mostrar, amb un llenguatge visual un repàs de la trajectòria personal i professional dels autors i són una oportunitat per poder veure objectes originals vinculats a l'autor. En el cas de Joan Teixidor, l'Ajuntament d'Olot ha tingut també una important actuació en la difusió de Teixidor i al llarg d'aquest 2013 i inici del 2014 s'aniran realitzant activitats en la vila natal de l'autor.

BIOGRAFIA DE JOAN TEIXIDOR

Joan Teixidor, Olot, 1913 - Barcelona, 1992.

Poeta, crític literari, dietarista i editor. S'inicià molt jove en la literatura i col·laborà a *La Publicitat*, *Mirador* i *Quaderns de Poesia*, dels quals fou fundador. Aviat féu una gran amistat amb Carles Riba, Salvador Espriu i Joan Vinyoli. Com a poeta recollí les experiències més afinades del postsimbolisme i de l'avantguarda, a més de l'empremta de la generació castellana del 1927: *Poemes* (1932), *Joc partit* (1935) i *L'aventura fràgil* (1937). Després de la Guerra Civil s'afegí al grup fundador de la revista i de l'editorial Destino i hi escriví amb regularitat. La tragèdia col·lectiva, la Guerra Civil i la maduresa personal aprofundiren la seva lírica a *Camí dels dies* (1948) i sobretot a *El Príncep* (1954), colpidor recull sobre la mort d'un fill de leucèmia. De fet, l'aparició d'aquests dos poemaris influïren en l'evolució de la poesia catalana de postguerra cap al realisme. També ha publicat *Per aquest misteri* (1962), de caire religiós, i el recull de prosa poètica *Un cel blavíssim* (1978). L'obra poètica completa *Una veu et crida* (1969) contenia un poemari inèdit, «Quan tot es trenca», que va rebre la Lletra d'Or 1970. Teixidor va tancar la seva excel·lent carrera de poeta amb *Fluvià* (1989, premi Ciutat de Barcelona), un cicle de poemes autobiogràfics que ressegueix els grans moments de la vida de l'autor. Com a crític literari s'emparà d'un mètode interpretatiu lliure, humanístic, d'acord amb la seva gran formació cultural internacional: *Entre les lletres i les arts* (1957) i *Cinc poetes* (1969). També cal remarcar la seva tasca de crític artístic, la monografia *Antoni Tapies* (1964) i *Miró: escultures* (1973), *Miró, Lithographe III* (1977) i *Eudald Serra* (1978), a més dels llibres de viatges, d'assaigs i dietaris *Els antics* (1968), *Viatge a Orient* (1969), *Tot apuntat 1965-1975* (1980), *Els anys i els llocs* (1985), *Apunts encara* (1986) i *Més apunts* (1990). La prosa de Teixidor és un model de sensibilitat, precisió i rigor. L'any 1989 rebé la Medalla d'Or al Mèrit Artístic de Barcelona.

Biografia realitzada per D. Sam Abrams, publicada al *Diccionari de la Literatura Catalana*, Enciclopèdia Catalana, 2008.

EXPOSICIÓ

Joan Teixidor (1913-1992)

No visqueu més en fragments

Joan Teixidor i Comes va ser una figura decisiva en la modernització cultural i artística de Catalunya al llarg d'una bona part del segle XX. Durant sis dècades, entre 1930 i 1990, va contribuir a explorar i formalitzar nous llenguatges i continguts per a la poesia, la crítica literària, la crítica d'art, la crònica de viatges, el memorialisme, el món de l'edició, la visió de la ciutat i la vida urbana, el significat del contacte amb la natura, el sentit del transcendent i la intervenció intel·lectual en l'esfera pública. A més, després de la Guerra Civil va jugar un paper crucial en la represa cultural i com a pont entre les diferents generacions. Sis factors claus van determinar i governar sempre la seva actuació: la set inextingible pel coneixement humà; la necessitat d'exigència i rigor, expressada amb discreció; la passió desinteressada per totes les manifestacions culturals, més enllà de personalismes i guanys individualistes; la defensa permanent dels valors d'enriquiment humà, cognitiu, moral i social que implica l'experiència de l'art; la sòlida voluntat de pluralitat cultural, fonamentada en la síntesi entre la tradició i la modernitat, sense exclusions, ruptures o fragmentacions; i una decidida orientació internacional i universal, a partir d'unes arrels explícitament locals. «Joan Teixidor (1913-1992): No visqueu més en fragments» vol presentar una nova mirada global sobre l'exemplaritat de la figura de l'autor i la grandesa intrínseca de la seva obra.

En la memòria es crea
allò que ens fa vivents.

«Memòria de Carles Riba», 1969

L'exposició s'estructura en set àmbits, de caràcter temàtic, que pretenen mostrar les diferents vessants de la trajectòria de Teixidor, a través d'un recorregut pels següents aspectes de la seva vida.

La persona: els inicis

La seva trajectòria personal i professional fins als anys quaranta: els anys de joventut a Olot, els estudis a Barcelona, les primeres feines en relació a la literatura i l'impacte de la Guerra Civil en la seva vida.

L'escriptor

La represa de la vida personal, la carrera professional i l'obra literària després de la Guerra Civil i fins al final de la seva obra, centrant una atenció destacada en els poemaris més importants, *El Príncep* i *Fluvià*.

L'editor i la figura pública

L'activitat literària i cultural, començant per la fundació de l'editorial Destino. Es repassen els premis literaris que va fundar, la gran diversitat d'iniciatives enfocades a defensar i promoure l'art modern en diferents camps i els reconeixements atorgats.

Mestres i amics

La gran xarxa d'amistats que va construir al llarg de la seva vida, plena de noms de diferents camps i procedències. Xavier Montsalvatge, Joan Miró, Francesc Català Roca, Carles Riba i Manolo Hugué són alguns dels noms que conformen la llarga llista d'amics.

L'àmbit també recull una selecció de la seva col·lecció privada d'obres d'alta qualitat que va poder reunir per la gentilesa de molts dels artistes que va tractar personalment i professionalment.

El viatger

Entre finals dels anys 40 i els anys 80 va visitar més d'una trentena de països diferents, Teixidor considerava el viatge com una insuperable oportunitat de coneixement i autoconeixement, de descobriment i autodescobriment.

La ciutat

Va iniciar la carrera d'arquitectura i sempre va mantenir un interès per tot allò que es referia a l'arquitectura que, amb els anys, es faria extensiu al tema candent de l'urbanisme i l'organització de la vida a les grans ciutats modernes, començant per Barcelona.

«Mokxa»

Ens els últims anys Teixidor va meditar intensament sobre els seus orígens, físics, personals, familiars i culturals, encarnats, sobretot, en quatre paisatges altament significatius que resumien d'alguna manera la seva pròpia vida: Ripoll, Olot, Itàlia i Anglaterra.

A més dels set àmbits citats, s'inclou un espai de reflexió, Meditation Room, on podem escoltar poemes recitats per ell i d'altres musicats per Xavier Montsalvatge.

ACTIVITATS EN RELACIÓ

9 octubre a les 18,30h

Visita comentada a l'exposició amb el comissari

A càrrec de D. Sam Abrams

Museu d'Història de Catalunya

Activitat gratuïta

Cal reserva prèvia a l'adreça mhc.serveiseducatiu@gencat.cat

7 de novembre de 2013, a les 16h

Jornada centenari Joan Teixidor: entre les lletres i les arts

Museu d'Història de Catalunya

En el marc de l'exposició commemorativa, aquesta jornada d'homenatge a l'autor pretén rememorar i actualitzar els aspectes més destacats de la trajectòria professional i artística, i també personal i de mestratge de Joan Teixidor, amb l'aportació de comunicacions dels especialistes i coneixedors de la seva vida i l'obra, com a poeta, prosista, memorialista, crític d'art i editor.

La sessió es complementarà amb una lectura de poesia de l'autor, a càrrec de Jaume Bosquet, i una visita guiada per l'exposició, a càrrec del comissari de la mostra, D. Sam Abrams.

Aforament limitat. Accés gratuït.

CRÈDITS

Organitza i produeix:

Institució de les Lletres Catalanes del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i l'Institut de Cultura de la Ciutat d'Olot

Comissari:

D. Sam Abrams

Disseny de l'espai:

Jordi Tolosa

Disseny gràfic:

Lali Almonacid

Museu d'Història de Catalunya

Del 13 de setembre al 24 de novembre de 2013

Pl. Pau Vila, 3

Barcelona

Museu de la Garrotxa

Del 24 de gener al 30 de març de 2014

C/ Hospici, 8

Olot

Els organitzadors agraeixen especialment la col·laboració de la família Teixidor en la preparació i realització de la mostra.

Textos de l'exposició

LA PERSONA: ELS INICIS

Joan Teixidor va nèixer a Olot el 8 d'abril de 1913, el sisè de vuit fills, nascuts entre 1905 i 1922. El fet de ser el segon dels tres nois va condicionar el seu caràcter, paradoxalment retret i emprenedor al mateix temps. De jove va rebre una sòlida formació en humanitats i ciències als Escolapis d'Olot i als Jesuïtes de Casp. Era un noi actiu, juganer, sociable i molt precoç a nivell intel·lectual i literari. D'entrada, d'adolescent, volia ser pintor. Més tard, el seu amor per l'art s'acabaria encaminant cap a la voluntat de seguir la carrera professional d'arquitecte. I finalment, descobriria que la seva veritable vocació era la d'escriptor, tot i que els seus primers textos lírics ja dataven dels 14 anys. En traslladar-se a residir a Barcelona l'any 1929, es va obrir a la trepidant oferta cultural de Barcelona, va establir una extensa xarxa d'amistats literàries i, amb les seves primeres publicacions, es va convertir en un autèntic referent de la nova poesia i crítica literària de l'època, aclamat pels seus coetanis i reconegut pels mestres de generacions anteriors.

L'ESCRITOR

La represa de la vida personal, la carrera professional i l'obra literària després de la Guerra Civil va ser un prova extremadament dura per Teixidor. Amb un esforç considerable ho va poder aconseguir. De totes aquestes experiències Teixidor va emergir un escriptor molt més consolidat, madur, profund, ambiciós, sofisticat i plural. Al llarg dels anys va anar desplegant una obra de gran qualitat humana, intel·lectual i artística que abraçava diferents gèneres com ara la poesia, la crítica d'art, la història de l'art, la crítica literària, la crònica de viatges, el memorialisme i l'articulisme. A cadascun dels diversos gèneres que va conrear va fer aportacions de primera magnitud. A tall d'exemple, només hem d'evocar el poemari que va dedicar a la mort del seu fill Ignasi, els treballs pioners sobre Salvat-Papasseit, Gaudí, Miró i Tàpies, els escrits sobre els seus viatges o les antologies que va construir a partir de les seves columnes setmanals a *Destino* i *El País*. Ara bé, per una sèrie de qüestions totalment extraliteràries la seva extensa obra no ha tingut mai el ressò i el reconeixement que es mereix.

L'EDITOR I LA FIGURA PÚBLICA

Al marge de la seva obra creativa més personal, Teixidor va mantenir una intensa, apassionada i eficaç activitat literària i cultural. Va fundar i dirigir Ediciones Destino, on, per una banda, va consolidar definitivament autors coneguts i, de l'altra, va

apostar per nous valors entre els joves. Va instituir premis literaris que s'han convertit en autèntics referents, tant pels escriptors com pels lectors. Va establir una de les llibreries més emblemàtiques de la ciutat de Barcelona. Va treballar incansablement en una gran diversitat d'inciatives enfocades a defensar i promoure l'art modern en el camp de la pintura, l'escultura, el dibuix, la fotografia, l'arquitectura, l'urbanisme i el disseny. Va participar decisivament en jurats literaris que distingien obres que han esdevingut, amb el pas dels anys, imprescindibles dins la tradició. Va ser membre destacat de moltes entitats i associacions. El seu domicili particular a la Diagonal de Barcelona va arribar a ser un lloc de trobada i d'intercanvi d'idees entre moltes persones del món cultural, sovint persones de generacions diferents i amb punts de vista divergents o enfrontats.

MESTRES I AMICS

Teixidor sempre va ser un home més aviat retret i d'una gran discreció, que el feia defugir l'atenció pública. Malgrat els condicionants de caràcter i formació cristiana, era una persona sociable, capaç de construir una considerable xarxa de coneixences, amistats i complicitats i capaç d'exercir una callada autoritat, amb aptituds pel lideratge. Al llarg de la vida va pertànyer a molts cenacles, grups i entitats diferents, des de la Colla dels cinc als Escolapis d'Olot fins a la tertúlia de la Penya del dimarts a Barcelona, des de la postguerra fins a la vellesa, passant per la Penya dels homes de bé i com cal durant els anys universitaris, l'Ateneu Barcelonès, els Amics de la poesia, el PEN Club, la tertúlia de la poeta Ester d'Andreis i associacions internacionals d'editors. Tenia un do especial per relacionar-se a la vegada amb els seus coetanis i persones de generacions anteriors i posteriors. Sempre va insistir en la insuficiència de la persona sola, de l'individu aïllat. Sempre va agrair el molt que li havien aportat els altres, la família, els amics, els mestres, els companys i, fins i tot, persones anònimes.

EL VIATGER

Tot i tenir profundíssimes arrels i lligams familiars i personals a Ripoll, Olot i Barcelona, Teixidor va ser un viatger infatigable. Després de la Segona Guerra Mundial, quan els catalans ja podien circular pel món, Teixidor va realitzar els seus dos primers viatges, la tardor de 1946 a Itàlia i l'estiu de 1947 a Grècia, Palestina i Egipte. Aquests viatges van definir les dues tendències generals dels viatges posteriors de l'autor de visitar els països d'Europa i després destins més llunyans i desconeguts. Entre finals dels anys 40 i els anys 80, tenim notícies que Teixidor va visitar més d'una trentena de països diferents. De fet, Teixidor hauria de ser considerat, amb tota justícia, un dels grans viatgers moderns de Catalunya. Al llarg de quatre dècades Teixidor sempre va viatjar de la mateixa manera perquè considerava el viatge una insuperable oportunitat de coneixement i autoconeixement, de descobriment i autodescobriment. El viatge era

una gran experiència de l'alteritat que aportava contrastos i coincidències, diferències i similituds, novetats i orígens.

LA CIUTAT

Ja de molt jove Teixidor va voler ser arquitecte i va encaminar tots els seus esforços acadèmics durant el batxillerat, primer a Olot i després a Barcelona, cap a les ciències pures. L'abandó de la carrera d'Arquitectura a la Universitat de Barcelona va ser involuntària. Va canviar d'Arquitectura a Filologia Moderna l'any 1932 perquè no aconseguia superar les proves de dibuix figuratiu i no podia passar més enllà dels dos cursos inicials d'estudis comuns. Ara bé, sempre va mantenir un interès per tot allò que es referia a l'arquitectura que, amb els anys, es faria extensiu al tema candent de l'urbanisme i l'organització de la vida a les grans ciutats modernes, començant per Barcelona. Els articles de la seva secció a la revista *Destino*, «Media columna», als anys 60 i 70, i després a la seva secció a *El País*, «Tot apuntat», als anys 80, sovint giraven a l'entorn d'opinions que sostenia sobre l'arquitectura, el patrimoni, l'urbanisme i la vida a les grans ciutats. Fins i tot, les seves cròniques de viatge reflectien aquestes preocupacions. En definitiva, dels seus escrits emergeix una teoria urbanística de la ciutat en tota regla.

«MOKXA»

«Mokxa» és un paraula en sànscrit que vol dir «deixar anar» o «abandonar» i es fa servir com a concepte filosòfic i espiritual a l'Índia per descriure la darrera etapa de la vida humana que es caracteritza per la desposseïció progressiva dels béns terrenals i la concentració gairebé exclusiva en la contemplació de qüestions espirituals relacionades amb el sentit de l'existència i el destí futur. L'any 1982, als 69 anys, Teixidor es va retirar de la vida pública i va anar descarregant-se de responsabilitats. Durant la dècada de vida que li quedava es va dedicar preferentment a dues activitats. Per una banda, va publicar una sèrie tancada de quatre volums —*Tot apuntat* (1981), *Els anys i els llocs* (1985), *Apunts encara* (1986) i *Més apunts* (1990)— que constituïen una mena d'autobiografia o memòries, presentada com un extens dietari intermitent. I de l'altra, va meditar cada cop més intensament sobre els seus orígens, físics, personals, familiars i culturals —«la sang»—, encarnats, sobretot, en quatre paisatges altament significatius que resumien d'alguna manera la seva pròpia vida: Ripoll, Olot, Itàlia i Anglaterra.

MEDITATION ROOM

Sempre que arribo a l'aeroport d'Amsterdam i em sobra temps d'un avió a l'altre, pujo a la galeria de la primera planta i em refugio una estona en aquell petit recinte acollidor del Meditation Room. Hi ha algun passavolant com jo. M'assec, tinc temps,

agraeixo la pau de la capella després de tants quilòmetres que he fet i dels que encara m'esperen.

Viatjo cap a una altra terra oferta en els versicles de la Bíblia que trobo a punt en el banc. Sempre penso de tornar a agafar algun dia un bitllet d'anada i tornada sense moure'm d'aquell aeroport, i, ni que em requi de no entrar a la ciutat meravellosa on hi ha tantes coses per veure, entraré un cop més al Meditation Room, on tots els viatges tenen el final feliç que es pugui imaginar.

Apunts encara, 1986